

Для переважної більшості населення держава повинна створювати сприятливі умови шляхом реалізації іпотечного кредитування. Будівництво соціального житла сьогодні неможливе внаслідок обмеженої фінансової бази і нестачі бюджетних коштів. Долаючи кризові явища в економіці, потрібно підсилити відродження іпотечного ринку. Використання складніших фінансових схем і механізмів, ширшого набору іпотечних інструментів сприятиме загальній підтримці іпотечного ринку. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Закон України «Про іпотеку»: 05.06.2003 р. № 898-IV / Верховна Рада України. – Офіц. вид. – К.: Парламент, 2013. – 36 с.
2. Демчишак Н. Б. Аналіз стану та динаміки розвитку іпотечного ринку в Україні / Н. Б. Демчишак, Х. О. Турхан // Науковий вісник НЛТУ. – 2012. – Вип. 22.3 – С. 200 – 204.
3. Кривенко В. Г. Розвиток системи житлового іпотечного кредитування в Україні: проблеми та перспективи / В. Г. Кривенко // Науковий вісник Національного університету ДПС України – 2010. – № 2(49). – С. 29 – 34.
4. Пастернак І. В. Проблеми та перспективи іпотечного кредитування в Україні / І. В. Пастернак, О. М. Петрашук // Ключевые аспекты научной деятельности. – 2011. – № 3. – С. 145 – 147.
5. Жук О. В. Стан і перспективи розвитку іпотечного кредитування в Україні / О. В. Жук // Економічний простір. – 2009. – № 23/1. – С. 308 – 315.

6. Житлове іпотечне кредитування в Україні: Аналітичний огляд УНІА за 2012 рік. – К.: УНІА, 2013. – 61 с.
7. Введення в експлуатацію житла за видами житлових будівель [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
8. Офіційний сайт Державної іпотечної установи [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ipoteka.gov.ua/node/12>

REFERENCES

- Demchysyak, N. B., and Urkhan, Kh. O. "Analiz stanu ta dynamiky rozvytku ipotechnoho rynku v Ukraini" [Analysis and the dynamics of the mortgage market in Ukraine]. *Naukovyi visnyk NLTU*, no. 22.3 (2012): 200-204.
- Kryvenko, V. H. "Rozvytok systemy zhytlovoho ipotechnoho kredyuvannya v Ukraini: problemy ta perspektyvy" [Development of residential mortgage lending in Ukraine: problems and prospects]. *Naukovyi visnyk NUDPSU*, no. 2 (49) (2010): 29-34.
- [Legal Act of Ukraine] (2013).
- Ofitsiyniy sait Derzhavnoi ipotechnoi ustanovy. <http://www.ipoteka.gov.ua/node/12>
- Pasternak, I. V., and Petrashchuk, O. M. "Problemy ta perspektyvy ipotechnoho kredyuvannya v Ukraini" [Problems and prospects of mortgage lending in Ukraine]. *Kliuchevye aspekty nauchnoi deiatelnosti*, no. 3 (2011): 145-147.
- "Vvedennia v ekspluatatsiiu zhytla za vydamy zhytlovykh budivel" [Commissioning dwelling by dwelling buildings]. <http://www.ukrstat.gov.ua>
- Zhytlove ipotechno kredyuvannya v Ukraini: Analitichnyi ohliad UNIA za 2012 rik* [Residential mortgage lending in Ukraine: Overview UNIA 2012]. Kyiv: UNIA, 2013.
- Zhuk, O. V. "Stan i perspektyvy rozvytku ipotechnoho kredyuvannya v Ukraini" [Status and prospects of development of mortgage lending in Ukraine]. *Ekonomichnyi prostir*, no. 23/1 (2009): 308-315.

УДК 330:142

ЕВОЛЮЦІЯ ПОГЛЯДІВ НА ПОНЯТТЯ «ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИЙ КАПІТАЛ»

© 2014 КЛИМОВИЧ Н. І.

УДК 330:142

Климович Н. І. Еволюція поглядів на поняття «інтелектуальний капітал»

У статті проведено аналіз підходів щодо визначення поняття «інтелектуальний капітал». Досліджено досвід як українських, так і закордонних вчених. Здійснено детальний аналіз базових понять досліджуваної категорії «інтелектуальний капітал», «інтелект», «капітал», «знання». Проведено порівняння терміна «інтелектуальний капітал» з термінами «інтелектуальний потенціал», «інтелектуальна власність». Запропоновано уточнене визначення терміна «інтелектуальний капітал», в якому зроблено акцент на повсякденних і наукових знаннях персоналу підприємства.

Ключові слова: інтелектуальний капітал, інтелект, капітал, знання, науково-технічний рівень, інтелектуальний потенціал, інтелектуальна власність.

Табл.: 1. **Бібл.:** 18.

Климович Наталія Іванівна – старший викладач, кафедр економіки підприємства та міжнародного бізнесу, Дніпропетровський університет ім. А. Нобеля (вул. Набережна Леніна, 18, Дніпропетровськ, 49000, Україна)
E-mail: n-klimovich@mail.ru

УДК 330:142

Климович Н. И. Эволюция взглядов на понятие «интеллектуальный капитал»

В статье проведен анализ подходов относительно определения понятия «интеллектуальный капитал». Исследован опыт как украинских, так и зарубежных ученых. Осуществлен детальный анализ базовых понятий исследуемой категории «интеллектуальный капитал», «интеллект», «капитал», «знание». Проведено сравнение термина «интеллектуальный капитал» с терминами «интеллектуальный потенциал», «интеллектуальная собственность». Предложено уточненное определение термина «интеллектуальный капитал», в котором сделан акцент на повседневных и научных знаниях персонала предприятия.

Ключевые слова: интеллектуальный капитал, интеллект, капитал, знания, научно-технический уровень, интеллектуальный потенциал, интеллектуальная собственность.

Табл.: 1. **Библ.:** 18.

Климович Наталья Ивановна – старший преподаватель, кафедра экономики предприятия и международного бизнеса, Днепропетровский университет им. А. Нобеля (ул. Набережная Ленина, 18, Днепропетровск, 49000, Украина)
E-mail: n-klimovich@mail.ru

UDC 330:142

Klymovych N. I. Evolution of Views on the "Intellectual Capital" Notion

The article conducts analysis of approaches to definition of the "intellectual capital" notion. It studies experience of both Ukrainian and foreign scientists. It conducts a thorough analysis of basic notions of the studied category – "intellectual capital", "intellect", "capital" and "knowledge". It compares the "intellectual capital" term with the "intellectual potential" and "intellectual property" terms. It offers a clarified definition of the "intellectual capital" term, in which it focuses on everyday and scientific knowledge of enterprise personnel.

Key words: intellectual capital, intellect, capital, knowledge, scientific and technical level, intellectual potential, intellectual property

Tabl.: 1. **Bibl.:** 18.

Klymovych Natalia I. – Senior Lecturer, Department of Economics and International Business Company, Alfred Nobel Dnipropetrovsk University (vul. Naberezhna Lenina, 18, Dnipropetrovsk, 49000, Ukraine)
E-mail: n-klimovich@mail.ru

Сьогодні перед вітчизняними підприємствами гостро постає проблема конкурентоспроможності на світовому ринку. Аналіз сучасної економічної ситуації свідчить про те, що досягти високих результатів підприємства можуть лише за постійного та цілеспрямованого новаторства, яке відкриває нові горизонти для виготовлення і впровадження нових видів товарів, нових виробничих і транспортних засобів, нових технологій, надає можливість освоєння нових форм організації виробництва та завоювання нових ринків.

Для сучасного суспільства інтелектуальний капітал – це основа багатства. Саме інтелектуальний капітал визначає конкурентоздатність економічних систем країни, виступає головним чинником їх розвитку. У більшості випадків економічну міць та добробут країни визначає здатність економіки створювати та ефективно використовувати інтелектуальний капітал. Ефективний соціально-економічний розвиток будь-якої держави – це здатність економіки продуктивно опрацьовувати інформацію, ідеї, різнобічні знання.

Сучасне виробництво – це перш за все діяльність мозку. В умовах переходу до інформаційно-інноваційної економіки суттєве значення для конкурентоздатності та ефективного функціонування підприємства мають специфічні знання, носіями яких виступають співробітники підприємства, ефективні механізми управління, збирання та обробка даних, взаємовідносини з клієнтами, інвесторами, поставальниками та контрагентами. У зв'язку з цим найбільш значущими стають питання ефективного формування та управління цими ресурсами. Теорія інтелектуального капіталу як ключового фактора розвитку підприємства має широке поширення, але, незважаючи на велику кількість визначень поняття «інтелектуальний капітал» у працях вітчизняних і закордонних дослідників, відсутнє поняття інтелектуального капіталу з точки зору його науковості, що ускладнює розробку ефективного механізму та ступеня впливу інтелектуального капіталу на ефективність діяльності підприємства.

Роль інтелектуального капіталу в забезпеченні економічного прогресу робить дане дослідження досить актуальним. Цій проблемі в різні часи приділяли увагу багато відомих вчених-економістів. Розкриттю сутності даної категорії присвячені праці Л. Едвінсона, П. Саллівана, Л. Прусак, Е. Брукінга, В. Іноземцева, В. Єфремова, Б. Леонтьєва, Т. Стюарта, А. Турило, О. Бутнік-Сіверського, О. Кендюхова та ін.

Ними розроблена категорійна база інтелектуального капіталу, його структура, розкриті роль в цілому та окремих складових на сучасному етапі. Аналіз економічної літератури показав, що на теперішній час досить неоднозначно висвітлено поняття «інтелектуальний капітал».

Метою даної статті є дослідження понятійного апарату інтелектуального капіталу та розробка авторського бачення щодо змісту категорії інтелектуальний капітал.

Інтеграція України до світового економічного простору – по-перше, подолає низький науково-технічний рівень, зношеність матеріальних активів і дефіцит фінансових ресурсів для їх модернізації, а по-друге, сприятиме все більшому підвищенню ролі інформаційно-інтелектуальних факторів функціонування підприємства. Інтелектуальний капітал є, напевно, тим самим фактором, який можливо мобілізувати у достатньо короткі терміни для завоювання стійкого положення на українському ринку в боротьбі із закордонними фірмами. Рівень накопичених загальних, наукових і професійних знань техніко-технологічного та економічного характеру, ступінь освіченості та культури трудових ресур-

сів, незважаючи на кризові явища, залишаються, на наш погляд, достатньо високими, а поняття української ринкової специфіки взагалі може стати унікальними конкурентними перевагами вітчизняних підприємств. Слід відмітити, що в умовах жорсткої конкурентної боротьби тільки унікальний характер інтелектуального капіталу підприємства може забезпечити у довготерміновій перспективі достатньо стійкі монопольні бар'єри для своєї зони отримання стабільних доходів на ринку. І це дуже важливо, адже монопольна зона оберігається законами у всьому світі.

Розглядаючи ступінь опрацьованості даної проблеми, можна відзначити, що формування концепції інтелектуального капіталу в її сучасному вигляді відбулося у 90-ті роки ХХ століття, хоча її витoki відносяться до більш ранніх періодів розвитку теорії людського капіталу та управління знаннями. Саме поняття «інтелектуальний капітал» ввів Дж. Гелбрайт у 60-х роках ХХ століття, але тільки в 90-ті його зміст було введено в загальний оборот Т. Стюартом. Близькі по ідеях підходи виникають у кінці 1980-х рр., до яких можна віднести праці І. Нонаки, К.-Е. Свейбі, Х. Такеучи.

Визначення інтелектуального капіталу в науковій літературі носить загальний характер, та, зазвичай, має на увазі суму тих знань усіх працівників підприємства, які забезпечують його конкурентоздатність. У табл. 1 нами наведено визначення поняття «інтелектуальний капітал» різними науковцями.

Поняття «інтелектуальний капітал» активно використовується в наукових дискусіях, але і до тепер у науковій літературі не існує єдиного визначення даної категорії – це видно з приведеної табл. 1. Так наприклад, в інтерпретації Л. Едвінсона і М. Мелоуна інтелектуальний капітал – це сума капіталу людського і структурного. Автори дають досить широке трактування інтелектуального капіталу, відносячи до нього фактично усі види ресурсів підприємства, які не підлягають традиційним оцінкам [16].

Л. Прусак розкриває економічну сутність інтелектуального капіталу як інтелектуального матеріалу, який використовується для виробництва більш цінного майна, який потім утілюється в активах фірми. На наш погляд, у даному трактуванні Л. Прусак отожднює поняття «інтелектуальний капітал» та «інтелектуальна власність», хоча ці поняття мають різну природу [18].

У роботі Е. Брукінга «Інтелектуальний капітал: ключ до успіху в новому тисячолітті» інтелектуальний капітал визначено як «термін для позначення нематеріальних активів, без яких компанія не може тепер існувати» [3]. У даному трактуванні, на наш погляд, не розкривається економічна сутність поняття «інтелектуальний капітал». Також О. Бутнік-Сіверський у своїх працях розглядає інтелектуальний капітал з позиції інтелектуальної власності, яка під час свого руху приносить більшу вартість за рахунок додаткової вартості.

Т. Стюарт дає визначення «інтелектуального капіталу як суми усіх знань співробітників компанії, які дають переваги даній компанії на ринку». В. С. Єфремов теж розглядає інтелектуальний капітал як знання, які знаходяться у розпорядженні організації та які виражені в ясній, недвозначній та легко передаваній формі. Але в даних трактуваннях не уточнюється, які саме знання співробітників дадуть переваги даній компанії [16].

Еволюція поглядів на термін «інтелектуальний капітал»

Автор	Визначення
А. Едвінссон, П. Салліван [16]	Інтелектуальний капітал – це знання, які можуть бути перетворені у вартість
Л. Прусак [18]	Інтелектуальний капітал – це інтелектуальний матеріал фірми, який формалізований та зібраний воедино, щоб утілитися в активах фірми
Е. Брукінг [3]	Інтелектуальний капітал представляє собою нематеріальні активи підприємства, наявність яких забезпечує конкурентні переваги та без яких неможливе функціонування компанії
Т. Стюарт [12]	Інтелектуальний капітал – сума усіх знань співробітників компанії, які дають переваги даній компанії на ринку
Карл Ерік Свейбл [17]	Інтелектуальний капітал – це приховані цінності організації, які проявляються з клієнтами, у компетенції співробітників та в організаційних процесах і внутрішніх зв'язках компанії, які мають цінність для компанії та здатні приносити їй прибуток
Х. Макдональд [12]	Інтелектуальний капітал – це знання, які є в організації і можуть використовуватися для одержання різних переваг перед конкурентами
В. С. Єфремов [7]	Інтелектуальний капітал – це знання, які має в розпорядженні організація, які виражені в ясній, недвозначній та легко передаваній формі
Б. Б. Леонтьєв [10]	Під інтелектуальним капіталом підприємства розуміють вартість сукупності інтелектуальних активів, які в нього є, включаючи інтелектуальну власність, його природні та придбані інтелектуальні здібності та навички персоналу, а також накопичені бази знань та корисні відносини з іншими суб'єктами
О. Бутнік-Сіверський [4, 5]	Інтелектуальний капітал – це один із різновидів капіталу, який має відповідні ознаки капіталу і відтворює, одночасно, властиву лише йому (інтелектуальному капіталу) специфіку і особливості. Як економічна категорія інтелектуальний капітал розглядається з позиції авансованої інтелектуальної власності, що під час свого руху приносить більшу вартість за рахунок додаткової вартості
О. В. Кендюхов [9]	Інтелектуальний капітал – це здатність створювати нову вартість інтелектуальних ресурсів підприємства, які представлені людським і машинним інтелектами, а також інтелектуальними продуктами, створеними ним самостійно або залученими зі сторони, як засоби створення нової вартості
В. Л. Іноземцев [8]	Інтелектуальний капітал – це «колективний мозок», який акумулює наукові та буденні знання робітників, інтелектуальну власність та накопичений досвід, спілкування та суспільну структуру та імідж фірми

Карл Ерік Свейбл розглядає інтелектуальний капітал як приховані цінності організації, компетенції співробітників, та які мають цінність для компанії та здатні приносити їй прибуток [17]. Але, на наш погляд, у даному трактуванні не розкривається сутність «капіталу».

Х. Макдональд визначає інтелектуальний капітал як знання, які є в організації і можуть використовуватися для одержання різних переваг перед конкурентами [12]. Але виділення тільки знань в інтелектуальному капіталі не дає точно виділити економічну сутність даної категорії дослідження.

Б. Леонтьєв під інтелектуальним капіталом того чи іншого суб'єкта розуміє «сукупність наявних у нього законних прав на результати його творчої діяльності, його природних і придбаних інтелектуальних здібностей і навичок, а також накопичені ним бази знань і корисних відносин з іншими суб'єктами» [10]. В. Леонтьєв дає більш конкретизоване перерахування елементів інтелектуального капіталу, ніж, скажімо, у визначеннях А. Едвінсона і М. Мелоуна, К. Е. Свейблі і Л. Прусака, однак дане трактування має ті самі недоліки, що й останні.

В. Л. Іноземцев розглядає інтелектуальний капітал як «колективний мозок», який акумулює наукові та буденні знання робітників, інтелектуальну власність та накопичений досвід, а також імідж фірми. У даному трактуванні більш конкретно наводиться, на яких саме знаннях базу-

ється інтелектуальний капітал, але не відображається поняття «капітал».

На наш погляд, більш вдале трактування інтелектуального капіталу наводить у своїх працях О. В. Кендюхов. Він розглядає інтелектуальний капітал як здатність створювати нову вартість інтелектуальних ресурсів підприємства, які представлені людським і машинним інтелектами, інтелектуальними продуктами, створеними самостійно або залученими зі сторони, як засоби створення нової вартості [9].

Але, на нашу думку, ці визначення не досить повно відображають суть поняття «інтелектуальний капітал», тому що воно значно ширше, до нього входять такі категорійні поняття, як «специфічні» знання персоналу, які трансформуються в інтелектуальні продукти, що створюють нову вартість.

Таким чином, на наш погляд, *ключовим елементом категорії «інтелектуальний капітал» є знання*. Тому потрібно провести більш детальний аналіз базових понять досліджуваних категорій «інтелектуальний капітал», «інтелект», «капітал» і «знання».

У сформованому філософському розумінні інтелект (лат. *intellectus* – розум) – розум, здатність мислити, проникливість, сукупність тих розумових функцій (порівняння, абстракції, утворення понять, судження, висновків тощо), які перетворюють сприйняття у знання або критично переглядають чи аналізують уже наявні знання [14, с. 181].

Як видно з трактування, інтелект – це розум, який під дією деяких факторів перетворюють сприйняття у знання.

Розглянемо категорію «знання». Знання – форма існування і систематизації результатів пізнавальної діяльності людини. Виділяють різні види знання: наукове, повсякденне (здоровий глузд), інтуїтивне, релігійне та інші. Повсякденне знання служить основою орієнтації людини в навколишньому світі, основою її повсякденної поведінки і передбачення, але звичайно містить помилки і протиріччя. Науковому знанню властиві логічна обґрунтованість, доведеність, відтворення результатів, прагнення до усунення помилок і подолання суперечок.

Знання – суб'єктивний образ, об'єктивна реальність, тобто адекватне віддзеркалення зовнішнього і внутрішнього світу у свідомості людини у формі уявлень, понять, думок, теорій.

Знання у широкому сенсі – сукупність понять, теоретичних побудов і уявлень.

Знання у вузькому сенсі – дані, інформація.

Знання (предмету) – упевнене розуміння предмету, уміння самостійно поводитися з ним, розбиратися в ньому, а також використовувати для досягнення поставленої мети.

Знання в теорії штучного інтелекту – сукупність даних (у індивідуума, суспільства або у системи штучного інтелекту) про світ, що включають інформацію про властивості об'єктів, закономірності процесів і явищ, а також правила використання цієї інформації для ухвалення рішень. Правила використання включають систему причинно-наслідкових зв'язків. Головна відмінність знань від даних полягає в їхній активності, тобто поява в базі нових фактів або встановлення нових зв'язків може стати джерелом змін в ухваленні рішень.

Друга базова категорія – капітал.

Дамо декілька визначень капіталу, які наведені у різних довідниках, економічних енциклопедіях, тлумачних словниках.

Капітал, за К. Марксом, – це вартість, яка приносить додаткову вартість. У більш широкому аспекті під капіталом розуміється цінність, яка приносить потік доходу [15, с. 119].

Капітал – кошти, цінні папери, нерухомість тощо, як засіб здобуття прибутку, одержання доходу [13, с. 326].

Капітал у широкому значенні – це все, що здатне приносити дохід, або ресурси, створені людьми для виробництва товарів і послуг. У більш вузькому значенні – це вкладене у діло, працююче джерело доходу у вигляді засобів виробництва [13].

Капітал (нім. *kapital*, лат. *capitalis* – головний) – економічна категорія; створені людиною ресурси, що використовуються для виробництва товарів і послуг, які приносять дохід [11, с. 313].

Капітал становить собою вартість у вигляді грошей і товарів, яка використовується для одержання її додатково-го приросту – прибутку (доходу підприємців) [2, с. 143].

Таким чином, виходячи з перерахованих дефініцій, можна стверджувати, що сутність капіталу – вартість (цінність, ресурси), яка приносить нову вартість (дохід, прибуток).

Більшість дослідників ототожнюють поняття «інтелектуальний капітал», «інтелектуальний потенціал» та «інтелектуальна власність», але це зовсім різні категорії.

Так, інтелектуальний потенціал підприємства – це комплекс, який включає такі види потенціалів: кваліфі-

каційний (професійні знання, уміння та навички); психофізіологічні (працездатність); творчий (інтелектуальна, пізнавальна здатність, здатність генерувати та вирішувати інноваційні задачі); комунікаційні (здатність до співпраці, колективної організації та взаємодії); моральний, ідейно-світоглядний (цілісно-мотиваційна сфера); лідерський; розвитку; груповий (потенціал команди).

У сучасному економічному словнику [13, с. 138] надано трактування, а саме, інтелектуальна власність – власність на результати інтелектуальної діяльності, інтелектуальний продукт, що входить до сукупності об'єктів авторського і винахідного права. Інтелектуальна власність належить до літературних, художніх, наукових творів, виконавської акторської діяльності, звукозапису, радіо і телебачення, винаходів, відкриттів, товарних знаків, фірмових найменувань, нових промислових зразків виробів і до інших об'єктів, які були закріплені Паризькою конвенцією з охорони промислової власності (ст. 1(2)), іншими міжнародними і національними правовими актами.

Тобто «інтелектуальна власність» характеризує перш за все правовий аспект володіння певними результатами інтелектуальної діяльності, інтелектуальними ресурсами без урахування того, несуть у собі об'єкти інтелектуальної власності функцію капіталу чи ні.

Враховуючи результати вищезазначеного аналізу, запропоновано таке визначення інтелектуального капіталу: *інтелектуальний капітал – це наукові та повсякденні знання персоналу підприємства, які здатні створювати високотехнологічну, наукоємну продукцію та збільшують вартість сукупного капіталу підприємства.*

ВИСНОВКИ

Таким чином, проведено дослідження понятійного апарату терміна «інтелектуальний капітал», запропоновано авторське бачення даної дефініції.

У подальших дослідженнях доцільно буде дослідити структуру та властивості формування інтелектуального капіталу підприємства та його вплив на розвиток економіки країни в цілому. ■

ЛІТЕРАТУРА

- 1. Багов В. П.** Управление интеллектуальным капиталом / В. П. Багов. – М. : ИД КАМЕРОН, 2006. – 248 с.
- 2. Борисов Е. Ф.** Экономика: Справочник / Е. Ф. Борисов, А. А. Петров, Ф. Ф. Стерликов. – М. : Финансы и статистика, 1998. – 400 с.
- 3. Брукинг Э.** Интеллектуальный капитал: ключ к успеху в новом тысячелетии / Пер. с англ. / Э. Брукинг. – С-Пб. : Питер, 2001. – 288 с.
- 4. Бутник-Сиверский А. Б.** Интеллектуальный капитал: теоретический аспект / А. Б. Бутник-Сиверский // Интеллектуальный капитал. – 2002. – № 1. – С. 20 – 24.
- 5. Бутник-Сиверский А.** Теоретические принципы интеллектуальной инновационной деятельности на предприятии / А. Бутник-Сиверский, А. Красовская // Экономика Украины. – 2004. – № 12. – С. 31 – 37.
- 6. Гэлбрейт Дж. К.** Новое индустриальное общество / Дж. К. Гэлбрейт. – М. : Прогресс, 1969. – 480 с.
- 7. Ефремов В. С.** Бизнес-системы постиндустриального общества / В. С. Ефремов // Менеджмент в России и за рубежом. – 1999. – № 5. – С. 3 – 24.
- 8. Иноземцев В. Л.** К теории постэкономической общественной формации / В. Л. Иноземцев. – М. : Academia, 1995. – 336 с.

9. Кендюхов О. В. Эффективное управление интеллектуальным капиталом : монография / О. В. Кендюхов. – Донецк : ДонУЕП, 2008. – 359 с.

10. Леонтьев Б. Б. Цена интеллекта. Интеллектуальный капитал в Российском бизнесе / Б. Б. Леонтьев. – М. : Изд. Центр «Акционер», 2002. – 200 с.

11. Новый иллюстрированный энциклопедический словарь / Ред. кол.: В. И. Бородулин, А. П. Горкин, А. А. Гусев и др. – М. : Большая Рос. энцикл., 2000. – 912 с.

12. Стюарт Т. Интеллектуальный капитал. Новый источник богатства организации / Новая постиндустриальная волна на Западе : антология / Т. Стюарт / Под ред. В. Л. Иноземцева. – М. : Academia, 1999.

13. Толковый словарь современного русского языка. Языковые изменения конца XX столетия / ИЛИ РАН; Под ред. Г. Н. Складневской. – М. : ООО «Изд-во Астрель», 2001. – 944 с.

14. Философский энциклопедический словарь. – М. : ИНФРА-М, 1997. – 576 с.

15. Экономика. Краткий словарь / Под ред. Т. В. Игнатьева. – Ростов н/Д.: Феникс, 2001. – 336 с.

16. Edvinsson L. Intellectual Capital. Realizing Your Company's True Value by Finding Its Hidden Brainpower / L. Edvinsson, M. S. Malone. – New York : Harper Business, 1997.

17. Sveiby K. E. (2004) Methods for Measuring Intangible Assets Jan 2001, updated April 2001, May 2002, October 2002, April 2004 [Electronic source]. – Mode of access : <http://www.sveiby.com/articles/MeasureIntangibleAssets.html>

18. Prusak L. Know What You Know. Visual Thinking with Larry Prusak: A Pictorial Interview by Stuart Silverstohel // Knowledge Management Magazine. – January, 1999/

Kendiukhov, O. V. *Efektivno upravlinnia intelektualnym kapitalom* [Effective management of intellectual capital]. Donetsk: DonUEP, 2008.

Leontev, B. B. *Tsena intellekta. Intellektualnyy kapital v Rossiyskom biznese* [Price intelligence. Intellectual capital in the Russian business]. Moscow: Aktsioner, 2002.

Novyy illiustrirovannyi entsiklopedicheskiy slovar [New Illustrated Encyclopedic Dictionary]. Moscow: Bolshaia Rossiyskaia entsiklopediia, 2000.

Prusak, L. "Know What You Know. Visual Thinking with Larry Prusak". *Knowledge Management Magazine*, no. January (1999).

Stiuart, T. "Intellektualnyy kapital. Novyy istochnik bogatstva organizatsii" [Intellectual capital. New source of wealth of the organization]. In *Novaia postindustrialnaia volna na Zapade*. Moscow: Academia, 1999.

Sveiby, K. E. "Methods for Measuring Intangible Assets Jan 2001, updated April 2001, May 2002, October 2002, April 2004. Available Online". <http://www.sveiby.com/articles/MeasureIntangibleAssets.html>

Tolkovyy slovar sovremennogo russkogo iazyka. Yazykovye izmeneniia kontsa KhKh stoletia [The explanatory dictionary of modern Russian. Language changes of the late twentieth century]. Moscow: Astrel, 2001.

Науковий керівник: Гармідер Л. Д., к. е. н., доцент, доцент кафедри маркетингу Дніпропетровського університету ім. Альфреда Нобеля

REFERENCES

Bagov, V. P. *Upravlenie intelektualnym kapitalom* [Intellectual capital management]. Moscow: ID KAMERON, 2006.

Borisov, E. F., Petrov, A. A., and Sterlikov, F. F. *Ekonomika* [Economy]. Moscow: Finansy i statistika, 1998.

Bruking, E. *Intellektualnyy kapital: kliuch k uspekhu v novom tysiacheletii* [Intellectual capital : the key to success in the new millennium]. St. Petersburg: Piter, 2001.

Butnik-Siverskiy, A. B. "Intellektualnyy kapital: teoreticheskiy aspekt" [Intellectual capital : a theoretical aspect]. *Intellektualnyy kapital*, no. 1 (2002): 20-24.

Butnik-Siverskiy, A., and Krasovskaia, A. "Teoreticheskie printsipy intellektualnoy innovatsionnoy deiatelnosti na predpriatii" [Theoretical principles of intellectual innovation in the enterprise]. *Ekonomika Ukrainy*, no. 12 (2004): 31-37.

Efremov, V. S. "Biznes-sistemy postindustrialnogo obshchestva" [Business system of postindustrial society]. *Menedzhment v Rossii i za rubezhom*, no. 5 (1999): 3-24.

Ekonomika. Kratkiy slovar [Economy. Concise Dictionary]. Rostov-na-Donu: Feniks, 2001.

Edvinsson, L., and Malone, M. S. *Intellectual Capital. Realizing Your Company's True Value by Finding Its Hidden Brainpower*. New York: Harper Business, 1997.

Filosofskiy entsiklopedicheskiy slovar [Encyclopedic Dictionary of Philosophy]. Moscow: INFRA-M, 1997.

Gelbreyt, Dzh. K. *Novoe industrialnoe obshchestvo* [The New Industrial State]. Moscow: Progress, 1969.

Inozemtsev, V. L. *K teorii postekonomicheskoy obshchestvennoy formatsii* [On the theory of post-economic formation of society]. Moscow: Academia, 1995.